

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ROZHODNUTIE

Číslo: 2000/ZK/2/1/343

Bratislava 20.12.2000

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, II. výkonný odbor, v správnom konaní začatom na návrh Zväzu spracovateľov dreva Slovenskej republiky so sídlom T.G. Masaryka 24, 960 53 Zvolen proti podnikateľovi Slovenský plynárenský priemysel, štátny podnik so sídlom Mlynské Nivy 44/a, 825 11 Bratislava vo veci zneužitia dominantného postavenia pri kategorizácii jednotlivých odberateľov a vo zvýhodňovaní podnikateľov z oblasti chemickej výroby pri určovaní ceny zemného plynu podľa ustanovenia § 7 ods. 5 písm. c) zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov

rozhodol

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 12 ods. 4 písm. c) zákona zastavuje, pretože dôvod konania nebol daný.

Odôvodnenie:

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, II. výkonný odbor, (ďalej len "úrad") vydal dňa 12.06.2000 rozhodnutie č.2000/DZ/2/1/148, ktorým rozhodol, že konanie podnikateľa Slovenský plynárenský priemysel, štátny podnik, Mlynské Nivy č.44/a, 825 11 Bratislava (ďalej len "SPP") spočívajúce v rozdielnej kategorizácii odberateľov zemného plynu a tým zvýhodňovanie odberateľov z chemického priemyslu nemá povahu zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu podľa § 7 ods. 5 písm. c) zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon").

V predmetnom rozhodnutí sa uvádza, že na základe podania Zväzu spracovateľov dreva Slovenskej republiky, T.G. Masaryka 24, 960 53 Zvolen (ďalej len "ZSD") začalo dňom

13.4.2000 správne konanie. ZSD vo svojom návrhu uviedol, že výrobcovia a spracovatelia dreva majú uzavreté s SPP Zmluvy o predaji a nákupe zemného plynu (ďalej len "Zmluva"), ktoré sa odvolávajú na Cenník SPP V-1/1996/SPP. Tento Cenník z pohľadu kategorizácie zvyhodňuje spoločnosti chemického priemyslu Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. voči ostatným priemyselným odvetviám, čím SPP zneužíva svoje dominantné postavenie. Podľa odôvodnenia uvedeného rozhodnutia, na začatie správneho konania SPP reagoval listom zo dňa 25.4.2000 v ktorom uviedol, že neeviduje od podnikateľov združených v ZSD žiadne námietky, prípadne sťažnosti na zneužívanie svojho dominantného postavenia uplatňovaním rozdielných podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení okrem spoločnosti Bučina a.s., Lučenecká cesta 1335/1, Zvolen (ďalej len "Bučina"). Uvedená spoločnosť i napriek vysvetleniu, trvá na preradení z tarifnej cenovej triedy V.1. do V.3. podľa Cenníka V-1/1996/SPP. V tarifnej triede V.1. sa zemný plyn dodáva z plynovodnej siete v ročnom odbere objemu do 20 mil. kubických v cene 3,76 Sk za 1m kubický vrátane stáleho platu. V tarifnej triede V.3. ide o dodávku zemného plynu dodávaného z plynovodnej siete pre chemickú výrobu v cene 3,38 Sk za 1m kubický vrátane stáleho platu. SPP ďalej v liste uviedol, že odmieta preradenie vykonať, lebo by bolo v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom (Výmerom MF SR č. R-1/1996) a kompetenciami vyplývajúcimi z právnych predpisov. V zmysle Výmeru Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len "MFSR") č. R-1/1996, SPP vydal Cenník V-1/1996 - Dodatok č.4, ktorým rešpektoval kategórie určené všeobecne záväzným predpisom. Zo strany SPP ide o dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré vydalo MF SR, ako orgán štátnej správy, do ktorého kompetencii spadá regulácia cien.

Proti vyššie uvedenému rozhodnutiu podal ZSD rozklad. Predseda Protimonopolného úradu Slovenskej republiky ako odvolací orgán (ďalej len "odvolací orgán") rozhodujúci o rozklade preskúmal napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu a dospel k záveru, že úrad v správnom konaní a vydanom rozhodnutí nesprávne vymedzil relevantný trh, a to najmä z pohľadu priestorového a časového. Pri priestorovom relevantnom trhu bolo, podľa neho, potrebné vymedziť územie, na ktorom sú podnikatelia začlenení do ponuky a dopytu relevantných výrobkov a služieb, pri ktorých sú podmienky súťaže dostatočne homogénne a ktoré môžu byť rozlíšené od susediacich relevantných teritórií, najmä z toho dôvodu, že podmienky súťaže sú na týchto teritóriách zjavne odlišné. Z pohľadu časového relevantného trhu bolo potrebné také vymedzenie časového obdobia, ktoré je relevantné pre posúdenie predmetnej veci z pohľadu reálnej možnosti vzájomného ovplyvňovania hospodárskej činnosti súťažiacich podnikateľov. Súčasne odvolací orgán dospel k záveru, že úrad v dostatočnej miere nepreukázal dominantné postavenie podnikateľa SPP na relevantnom trhu. Odvolací orgán je toho názoru, že úrad v predmetnom správnom konaní nepreskúmal v dostatočnom rozsahu a nezískal vecné dôkazové prostriedky, na základe ktorých by bolo možné posúdiť, či celý objem dodávok plynu pre podnikateľov v odvetví chemického priemyslu je používaný len ako surovina pre chemickú výrobu, alebo časť dodávok plynu je používaná aj na výrobnú spotrebu t.j. energetické účely, podobne ako je to u podnikov združených v ZSD. Absencia analýzy a dôkazov v predmetnej veci neumožňuje zistiť skutkový stav pri posúdení možného zvyhodnenia odberateľov z chemického priemyslu voči odberateľom pôsobiacich v odvetví drevospracujúceho priemyslu zo strany SPP. Odvolací orgán skonštatoval, že úrad v uvedenom správnom konaní tiež pochybil v tom, že sa nezaoberal dotknutými relevantnými trhmi, na ktorých spoločne pôsobia podnikatelia pôsobiaci v odvetví chemického priemyslu. Na takto učených relevantných trhoch je potrebné analyzovať skutočné podmienky vstupov, t.j. dodávok plynu pre výrobnú spotrebu v chemickom a drevárskom priemysle zo strany podnikateľa SPP.

Nakoľko podľa § 59 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, úrad je právnym názorom odvolacieho orgánu viazaný, v novom konaní sa predovšetkým zameria na vymedzenie časového relevantného trhu tak, aby bolo možné určiť obdobie pre posúdenie predmetnej veci z pohľadu reálnej možnosti vzájomného ovplyvňovania hospodárskej činnosti súťažiacich subjektov. Rovnako sa venoval aj určeniu priestorového relevantného trhu z hľadiska vymedzenia územia, na ktorom sú podnikatelia začlenení do ponuky a dopytu relevantných výrobkov a služieb, pri ktorých sú podmienky súťaže dostatočne homogénne a ktoré môžu byť rozlíšené od susediacich relevantných teritórií hlavne preto, že podmienky súťaže sú na týchto teritóriách zjavne odlišné. Dôležité bolo aj presné určenie dotknutých relevantných trhov, na ktorých spoločne pôsobia podnikatelia z oblasti chemického priemyslu a podnikatelia z odvetvia drevárskeho priemyslu s tým, že sa na takto určených relevantných trhoch analyzovali skutočné podmienky vstupov, teda dodávok plynu pre výrobnú spotrebu v chemickom a drevárskom priemysle zo strany SPP. Úrad sa zameria aj na získanie dôkazových prostriedkov, na základe ktorých by bolo možné posúdiť, či celý objem dodávok pre podnikateľov v odvetví chemického priemyslu je používaný aj na výrobnú spotrebu, teda na energetické účely, podobne ako je to u podnikov združených v ZSD. V neposlednom rade sa úrad sústredil i na preukázanie dominantného postavenia SPP na relevantnom trhu.

V záujme zistenia potrebných podkladov a informácií sa úrad obrátil listom zo dňa 15.11.2000 zn.3825/PMÚSR/2000 na ZSD a listom zo dňa 15.11.2000 zn.3826/PMÚSR/2000 na SPP. Na Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len "MH SR"), do ktorého pôsobnosti spadá SPP, sa úrad obrátil listom zn.3898/PMÚSR/2000 zo dňa 20.11.2000. ZSD listom zn.ZSD/320/2000 zo dňa 24.11.2000 oznámil úradu, že možnosť náhrady zemného plynu od SPP inou zastupiteľnou energiou, alebo zabezpečiť dodávky zemného plynu od iného dodávateľa nie je možné, lebo prevádzkované zariadenia majú inštalované plynové horáky, a preto ako hnacia energia je využívaný zemný plyn priamo z prírodného potrubia vo vlastníctve SPP. ZSD do dnešného dňa nie je známy iný alternatívny dodávateľ. Na otázku úradu, na ktorých relevantných trhoch podnikajú podnikatelia združení v ZSD a podnikatelia podnikajúci v chemickom priemysle - Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s., ZSD uviedol, že pravdepodobne nepodnikajú na relevantných trhoch spoločne. ZSD taktiež oznámil, že sa doteraz neobrátili na MF SR vo veci úprav Výmeru MF SR č.R - 1/1996. SPP v stanovisku zaslanom listom zn.2000/PO/Mo zo dňa 22.11.2000 uviedol, že nemá informácie na ktorých trhoch pôsobia Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. a podnikatelia združení v ZSD, ako aj o možnosti náhrady dodávok zemného plynu zastupiteľnou energiou. V tarife V.3. Cenníka zemného plynu č.V-1/1996/SPP sa zemný plyn dodáva len pre chemickú výrobu Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. MH SR v stanovisku zaslanom listom zn. 906/2000 - 240 zo dňa 27.11.2000 uviedlo, že v tarife V.3. zemný plyn pre chemickú výrobu sa zemný plyn dodáva výlučne pre Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. Iným spoločnostiam z chemickej výroby je zemný plyn dodávaný v tarife V.1. resp. V.2. Ďalej MH SR, že zvýhodnená sadzba bola vytvorená pre tieto dve spoločnosti v 80-tych rokoch vzhľadom k tomu, že používajú zemný plyn ako surovinu (nie na vykurovanie) vstupujúcu prostredníctvom chemického procesu do výsledného produktu. Pre chemickú výrobu sú v predmetných spoločnostiach vytvorené odberné miesta so samostatnými zmluvnými vzťahmi. Energetická spotreba je riešená ďalšími zmluvami. MH SR potvrdilo, že SPP je na trhu so zemným plynom v Slovenskej republike naďalej prirodzeným monopolom.

Úrad svojim listom zn. 4213/PMÚSR/2000 zo dňa 13.12.2000 a listom zn. 4213-1/PMÚSR/2000 zo dňa 13.12.2000 vyzval účastníkov konania, aby sa v zmysle ustanovenia § 12 ods. 5 zákona vyjadrili písomne alebo ústne k výsledkom šetrenia pred vydaním

rozhodnutia vo veci. Túto možnosť využil jeden účastník správneho konania. Dňa 15.12.2000 sa dostavil na úrad generálny sekretár ZSD Ing. Roman Réh, ktorý nevzniesol nové pripomienky.

Na základe takto zhromaždených ďalších podkladov, informácií a dôkazov úrad opätovne posúdil podanie ZSD a pri použití príslušných právnych predpisov nanovo zhodnotil skutkový stav v danej veci.

Pre posúdenie, či podnikateľ SPP zneužíva dominantné postavenie, bolo potrebné preukázať existenciu jeho dominantného postavenia na relevantnom trhu ako aj to, že svojim konaním naplnil niektoré z ustanovení § 7 ods. 5 zákona.

Pri posudzovaní zneužitia, resp. nezneužitia dominantného postavenia na relevantnom je potrebné vymedziť predovšetkým pojmy "dominantné postavenie", "relevantný trh" a zneužitie "dominantného postavenia". Podľa ustanovení § 7 zákona dominantné postavenie na trhu má podnikateľ alebo niekoľko podnikateľov, ktorí nie sú vystavení podstatnej súťaži alebo ktorí vzhľadom na svoju ekonomickú silu sa môžu správať nezávisle vo vzťahu k iným podnikateľom i spotrebiteľom a môžu obmedzovať súťaž. Ak sa nepreukáže niečo iné, predpokladá sa, že podnikateľ nie je vystavený podstatnej súťaži, ak jeho podiel dodávok alebo odberu zhodného alebo vzájomne zastupiteľného tovaru na relevantnom trhu je najmenej 40 %. Relevantný trh je priestorový alebo časový súbeh ponuky a dopytu takých tovarov, ktoré sú na uspokojenie určitých potrieb užívateľov zhodné alebo vzájomne zastupiteľné.

Ďalej podľa citovaného ustanovenia § 7 zákona zneužívanie dominantného postavenia na relevantnom trhu je zakázané. Zneužitím dominantného postavenia na relevantnom trhu je najmä :

- a. priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných podmienok v zmluvách
- b. obmedzenie výroby, odbytu alebo technického vývoja tovaru na úkor spotrebiteľov
- c. uplatňovanie rozdielnych podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými sú títo v hospodárskej súťaži znevýhodňovaní (diskriminácia)
- d. viazanie súhlasu s uzavretím zmlúv na podmienku, že druhá strana odoberie aj ďalšie plnenie, ktoré s požadovaným predmetom vecne ani podľa obchodných zvyklostí nesúvisí.

Relevantný trh je z vecného hľadiska určený dodávkami zemného plynu, z priestorového hľadiska je určený odbernými miestami jednotlivých odberateľov. Za odberné miesto sa považuje objekt, prípadne pozemok tvoriaci samostatný a trvale prepojený celok, v ktorom sa odoberá plyn pre jedného kupujúceho, čo je zadané v časti A - obchodné podmienky ods. II. Zmluvy.

Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. podnikajú na trhu výroby a predaja chemických výrobkov. Spoločnosti združené v ZSD pôsobia na trhu výroby a predaja drevárskych výrobkov.

Úrad na základe predložených podkladov konštatoval, že Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. nepôsobia na rovnakom trhu ako spoločnosti združené v ZSD, ide o dva úplne odlišné relevantné trhy.

Z časového hľadiska je relevantný trh dodávky zemného plynu určený odo dňa podpísania jednotlivých zmlúv až doteraz.

Čo sa týka objemového rozlíšenia koľko, ktorý podnikateľ spotrebuje na výrobu a koľko na

energetické účely je pre posúdenie zneužitia dominantného postavenia zo strany SPP nepodstatné. SPP má uzavreté Zmluvy s jednotlivými odberateľmi, ktorí sú v zmysle Cenníka V-1/1996/SPP zaradení do jednotlivých taríf. Spotreba plynu na energetické účely je v prípade Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. riešená ďalšími zmluvami čo potvrdilo MH SR listom zn.906/2000-240 zo dňa 27.11.2000.

Dôkaz o tom, že SPP má dominantné postavenie a charakter prirodzeného monopolu je doslovne uvedený v ustanovení § 10 ods. 2 zákona č.92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby.

MH SR svojim listom zn. 906/2000-240 zo dňa 27.11.2000 zradu potvrdilo, že prirodzený monopol SPP na trhu so zemným plynom pretrváva. Navyše ide o regulované odvetvie a podľa zákona č. 70/1998 Z.z. o energetike štátnu reguláciu v oblasti podnikania v energetických odvetviach vykonáva MH SR a štátnu reguláciu v oblasti cien a taríf v energetických odvetviach vykonáva MF SR.

SPP ako podnikateľ má na relevantnom trhu dominantné postavenie, nie je vystavený podstatnej súťaži a vzhľadom na svoju ekonomickú silu sa môže správať nezávisle vo vzťahu k iným podnikateľom a spotrebiteľom.

Pre rozhodnutie vo veci a na posúdenie toho, či v danom prípade došlo k zneužitiu dominantného postavenia na relevantnom trhu bolo potrebné zodpovedať aj na otázku rozdielnej kategorizácie odberateľov zemného plynu.

Zákon č. 18/1996 Z.z o cenách upravuje pravidlá dohodovania, uplatňovania, regulácie a kontroly cien. MF SR Výmerom č. R - 1/1996 z 12.3. 1996 v rámci neskorších úprav, ktorým určilo rozsah tovaru s regulovanými cenami v prílohe č. 20 - Podmienky regulácie zemného plynu pre výrobnú spotrebu v časti 2. platnosť cien stanovilo, že ceny zemného plynu uvedené v cenníku (SPP) platia pre všetkých kupujúcich v pôsobnosti SPP na území Slovenskej republiky. Tarify pre dodávky zemného plynu sa členia na jednotlivé kategórie na základe objednaného ročného množstva uvedeného v zmluve o predaji a nákupe zemného plynu a uplatňujú sa pri dodávke z rozvodných sietí finálnym kupujúcim v mieste dodávky, ktorými sú jednotlivé odberné miesta takto rozčlenené :

2.1.1 - veľkoodberateľom (okrem bodu 2.1.2)

2.1.2 - pre chemickú výrobu, kde plyn slúži ako surovina (a.s. Duslo Šaľa a a.s. Chemko Strážske)

2.1.3 - maloodberateľom

2.1.4 - obyvateľom s ročným odberom, ktorý presahuje hranicu odberu uvedeného ako limit v cenníku platnom pre domácnosti (obyvateľstvo)

2.1.5 - obyvateľom pri použití zemného plynu naftového na iné účely než je uvedené v platnom cenníku pre domácnosti.

Úrad zisťoval, či SPP uplatňovaním rozdielnej tarify na dodávky zemného plynu pre chemické podniky Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. a rozdielnej tarify pre spoločnosti združené v ZSD podľa Cenníka pre výrobnú spotrebu č. V- 1/1996/SPP bolo zneužitím dominantného postavenia v zmysle § 7 ods. 5 písm. c) zákona.

SPP dodáva zemný plyn Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. pre chemickú výrobu, kde plyn slúži ako surovina v zmysle platného cenníka, čo potvrdilo aj MH SR listom zn.906/2000-240 zo dňa 27.11.2000. Spotreba plynu na energetické účely je riešená inými zmluvami, teda aj v inej tarife ako pre chemickú výrobu. Podnikatelia združení v ZSD podnikajú na relevantnom trhu spracovania drevnej hmoty a výrobkov z dreva. Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. na trhu chemickej výroby a chemických výrobkov. Podnikatelia združení v ZSD a podnikatelia Duslo Šaľa a.s. a Chemko Strážske a.s. nepôsobia na rovnakých relevantných trhoch. Za predpokladu, že by neplatil zákon č.18/1996 Z.z. o

cenách, ktorým sa uplatňuje regulácia a kontrola cien nebolo by možné v danom prípade uplatniť § 7 ods. 5 písm. c) zákona, nakoľko nejde o súťažiteľov na rovnakom trhu a teda nejde o uplatňovanie rozdielnych podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými by boli títo v hospodárskej súťaži znevýhodňovaní (diskriminácia).

Bod 6.1 prílohy č.20 výmeru č. R- 1/1996 nespĺnomocňuje SPP na zmenu kategórií a taríf. V kompetencii SPP nie je preradenie podnikateľa z tarifnej cenovej triedy V.1. do triedy V.3. Tak isto nie je v kompetencii SPP upravovať resp. meniť tarifné triedy podľa požiadaviek jednotlivých odberateľov. Postup podnikateľa SPP bol v rámci platných predpisov a v súlade s ustanoveniami príslušných zákonov. Rozdielne tarify - ceny, ktoré SPP uplatňoval pri dodávkach zemného plynu pre podnikateľov združených v ZSD a pre podnikateľov z chemického priemyslu, ale aj iných podnikateľov nemožno považovať za porušenie právnych predpisov.

Podľa § 10 ods. 3) zákona č.70/1998 Z.z. o energetike štátnu reguláciu v oblasti cien a taríf v energetických odvetviach vykonáva Ministerstvo financií Slovenskej republiky.

Zákon č. 18/1996 Z.z. o cenách v § 5 ods. 3 písm. a) uvádza, že reguláciou cien tovaru pri prirodzených monopoloch, najmä vo výrobe, v prenose a rozvode elektriny, tepla, plynu, v telekomunikačných službách, vo vodnom hospodárstve a v ostatných regulovaných činnostiach podľa osobitných predpisov, je určenie cien, taríf, a tarifných podmienok. Tarify určené v Cenníku SPP sú stanovené v zmysle zákona č.18/1996 Z.z o cenách a Výmeru MF SR č.R-1/1996, ktorým MF SR určilo spôsob tvorby predajných cien formou vecnej regulácie. Z uvedeného je zrejmé, že SPP neuplatňoval rozdielne podmienky - ceny pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom. Odmietnutie SPP preradiť podnikateľov združených v ZSD do triedy 2.1.2 pre chemickú výrobu, kde plyn slúži ako surovina, nemožno označiť za zneužitie dominantného postavenia.

V zmysle § 2 ods. 2 zákona sa tento zákon vzťahuje na všetky činnosti a konania okrem obmedzovania súťaže v rozsahu, ktorý vyplýva z osobitných predpisov. Týmto osobitným predpisom v danom prípade je zákon č.18/1996 Z.z. o cenách kde podľa § 4 ods. 1 regulácia cien je určenie ceny alebo usmerňovanie dohodovania cien cenovým orgánom, ktorým je v tomto prípade MF SR a podľa § 11 ods. 1 rozsah regulácie cien ustanovuje MF SR podľa § 5 až 9 rozhodnutím o regulácii cien a uverejňuje vo svojom publikačnom orgáne a vyhlasuje v Zbierke zákonov Slovenskej republiky uverejnením oznámenia ministerstva o jeho vydaní. MF SR Výmerom č. R-1/1996 zo dňa 12.3.1996 určilo rozsah tovaru s regulovanými cenami kde v Prílohe č.20 stanovilo podmienky regulácie cien zemného plynu pre výrobnú spotrebu podľa jednotlivých kategórií. Z vyššie uvedeného a podkladov získaných úradom je zrejmé, že dôvod konania nebol daný.

So zreteľom na všetky zmienené skutočnosti, právne predpisy a právny názor odvolacieho orgánu úrad rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie o rozklade :

Podľa ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, proti tomuto rozhodnutiu možno podať na Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, II. výkonný odbor, v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia rozklad. Včas podaný rozklad má odkladný účinok.

	JUDr. Dušan Bernáth riaditeľ II. výkonného odboru
--	--

Rozhodnutie dostanú :

1. Zväz spracovateľov dreva Slovenskej republiky, T.G. Masaryka 24, 960 53 Zvolen
2. Slovenský plynárenský priemysel š.p., Mlynské Nivy 44/a, 825 11 Bratislava